

Adam Ziółkowski

Ewolucjonizm i kracjonizm w ujęciu Kazimierza Kloskowskiego : streszczenie pracy dyplomowej

---

Studia Salvatoriana Polonica 1, 200-202

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

*Ewolucjonizm i kreacjonizm
w ujęciu Kazimierza Kłoskowskiego
(Streszczenie pracy dyplomowej)*

Praca magisterska została napisana na seminarium naukowym z filozofii w Wyższym Seminarium Duchownym Salwatorianów w Bagnie, pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Zygmunta Hajduka SDS, przy współpracy ks. dra Józefa Fr. Tarnówki SDS i zrecenzowana przez ks. prof. PWT dra hab. Jerzego Machnacza. Zagadnienia podjęte w pracy są elementami filozofii przyrody.

Praca nawiązuje do dwóch podstawowych koncepcji powstania całej rzeczywistości: ewolucjonizmu i kreacjonizmu. Ewolucjonizm jest koncepcją, utworzoną na bazie nauk przyrodniczych. Wyjaśnia powstanie kosmosu, życia i człowieka na drodze ewolucji materii, czyli tworzenia się coraz bardziej złożonych struktur materialnych, których finalnym efektem jest człowiek. Z kolei kreacjonizm jest koncepcją ściśle filozoficzną, która powstanie wszechświata bada w perspektywie ostatecznej racji ontycznej jego istnienia. Kreacjonizm stwierdza zatem, iż pierwszą przyczyną istnienia jakiegokolwiek bytu jest Absolut. Kluczowymi elementami tej koncepcji są idee „*creatio ex nihilo*” i „*creatio continua*”.

Do połowy XIX w. jedyną koncepcją wyjaśniającą powstanie całej rzeczywistości była idea stworzenia świata przez Boga (Absolut). Punktem przełomowym było opublikowanie w 1859 r. pracy Karola Darwina zatytułowanej *O pochodzeniu gatunków drogą doboru naturalnego, czyli o utrzymaniu się doskonalszych ras w walce o byt*. Od tego momentu myśl filozoficzna podzieliła się na dwie, zdawać by się mogło, skrajne ujęcia początków wszelkiego istnienia: kreacjonizm i ewolucjonizm. Dalszy rozwój poszczególnych nurtów spowodował liczne konflikty zwolenników obu stron. Jedna koncepcja zdaje się przeczyć drugiej. Wielu myślicieli do dziś uważa, iż ewolucjonizm i kreacjonizm są skrajnymi, sprzecznymi ze sobą poglądami, których nie da się pogodzić.

Sprawa wzajemnej relacji tez ewolucjonizmu i kreacjonizmu nie mija również polskiej myśli filozoficznej. Polscy myśliciele opowiadają się za różnymi

formami obu koncepcji, aczkolwiek spotyka się również skrajnych przedstawicieli omawianych teorii. Niektórzy z nich starają się szukać powiązania ewolucjonizmu i kreacjonizmu, chcąc stworzyć spójny obraz doświadczanej przez człowieka rzeczywistości. Jednym z takich filozofów jest ks. prof. dr. hab. Kazimierz Kloskowski (1953–1999), związany ze środowiskiem warszawskim i Akademią Teologii Katolickiej (obecnie Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Jego publikacje stawiają go pomiędzy skrajnymi tezami ewolucjonizmu i kreacjonizmu. Stara się on wykazać komplementarność obydwu koncepcji i ich wkład w wyjaśnianie świata.

Zagadnienie ewolucjonizmu i kreacjonizmu w gruncie rzeczy dotyczy najbardziej podstawowych pytań człowieka: Skąd się wziął człowiek? W jaki sposób powstała cała rzeczywistość? Jak powstało życie? Te i podobne pytania nurtowały zarówno wielkich myślicieli, jak i prostych ludzi już tysiące lat temu i do dziś są nadal bardzo aktualne. Co więcej, ich aktualność nabiera nowej żywotności w obliczu coraz to nowych odkryć naukowych, udoskonalania technik badawczych oraz całościowego rozwoju naukowo-technicznego. Problematyka początków wszystkiego nie ogranicza się jedynie do dziedziny naukowej, ale jest również obecna w szkolnictwie, polityce, mediach itp. Często z różnych stron można otrzymać informację o kolejnych sporach ewolucjonistów z kreacjonistami. Na ogół towarzyszą im emocje i nie mają one zabarwienia wspólnego dążenia do poznania prawdy, ale stają się dyskusją ideologiczną czy światopoglądową. W rozwiązaniu tych problemów wielki wkład ma właśnie ks. prof. Kazimierz Kloskowski. Ilość jego publikacji, rzetelność w badaniach i wyciąganiu wniosków oraz konsekwencje jego analiz nie pozwalają pominąć jego osoby w omawianiu zagadnienia początków świata w polskiej myśli filozoficznej. Dlatego autor pracy, omawiając zagadnienie ewolucjonizmu i kreacjonizmu, podjął się analizy osiągnięć Kazimierza Kloskowskiego.

Materiałem źródłowym pracy są publikacje książkowe i liczne artykuły Kazimierza Kloskowskiego, w których porusza omawiane zagadnienia. Szereg tychże artykułów był publikowany w polskich czasopismach naukowych, głównie w „*Studia Philosophiae Christianae*”. Ponadto wykorzystane zostały pozycje naukowe innych polskich myślicieli, wśród których szczególne miejsce zajmują publikacje Kazimierza Kłósaka i Michała Hellera. Autor pracy korzysta również z publikacji zagranicznych filozofów i kosmologów. Metoda pracy to analiza publikacji Kazimierza Kloskowskiego pod kątem tych elementów, które przemawiają za komplementarnością ewolucjonizmu i kreacjonizmu.

Autor zastosował również metodę opisową, przedstawiając w zarysie ujęcie poszczególnych stanowisk przez Kazimierza Kloskowskiego.

Na podstawie literatury źródłowej i analizy zawartych w niej elementów należy za Kazimierzem Kloskowskim stwierdzić komplementarność tez ewolucjonizmu i kreacjonizmu. Komplementarność ta przejawia się we wzajemnym uzupełnianiu się obu koncepcji. Jak mówi sam Kloskowski, „ewolucjonizm i kreacjonizm są dwoma obrazami tej samej rzeczywistości”. Sprzeczność pomiędzy nimi zawsze była i jest pozorna. Można ją przewyciężyć po pokonaniu kilku nieporozumień i niedopowiedzeń. Ponadto prof. Kloskowski, poddając je metodologiczno-logicznej analizie, odmawia naukowego charakteru skrajnym ujęciom obu koncepcji, szczególnie krytycznie wypowiadając się na temat kreacjonizmu „naukowego” (amerykańskiego), który ma dziś wielu zwolenników. Rzetelna analiza ewolucjonizmu i kreacjonizmu pozwala patrzeć na nie jako na wzajemnie uzupełniający się opis świata: kreacjonizm opisuje go od strony jego ostatecznych przyczyn, zaś ewolucjonizm od strony sposobu, w jaki powstały byty istniejące obecnie. Sprowadza się to do stwierdzenia Kazimierza Kloskowskiego, iż „ewolucja jest swoistym aktem stworzenia”.

Kazimierz Kloskowski ma jednak świadomość, że jego działalność naukowa podejmująca to zagadnienie nie daje ostatecznego rozwiązania i nie pokonuje wszystkich trudności. Pokazuje on jedynie drogę, która może prowadzić do twórczej działalności naukowej i przyczyni się do lepszego zrozumienia wszechświata, życia i człowieka. Wiele elementów czeka na dalsze pogłębienie i badania. Sama komplementarność ewolucjonizmu i kreacjonizmu nie jest zagadnieniem zamkniętym, ale raczej otwartym polem dalszych dyskusji, czekającym na nowe rozwiązania. W obliczu coraz dokładniejszych narzędzi badawczych, nowych metod i nowatorskich ujęć, należy dalej prowadzić badania nad całą rzeczywistością, aby stworzyć takie ujęcie świata i człowieka, które będzie adekwatne i jak najbardziej zbliżone do prawdy, która czeka na poznanie.

Dk. ADAM ZIÓŁKOWSKI SDS